Iskolai dugók: amikor a jó szándék veszélyes közlekedési helyzetet teremt

Reggel nyolc óra előtt az iskola környékén rendszerint megnövekszik a forgalom. Az autók sorakoznak az úttesten, egyes járművek részben vagy teljesen elfoglalják a járdát, a gyalogátkelőhelyek közelében pedig egymást érik a megálló gépkocsik. A szülő megáll, a gyermek kiszáll, majd az autó tovább hajt. A következő jármű ugyanígy tesz. Mindenki siet, és éppen ez teremti meg a veszélyes helyzetet.
Közlekedési szempontból az iskolák környékén kialakuló reggeli torlódások problémája nem pusztán a járművek nagy számából fakad. Legalább ilyen fontos kérdés, hogy hogyan használjuk az útfelületet, hol állnak meg a gépjárművek, és mennyi ideig akadályozzák a forgalmat.

Egy iskola környezetének úthálózata rövid idő alatt jelentős forgalmi terhelést kaphat. Ahogyan egy városi csatornahálózat sem feltétlenül képes korlátlan mennyiségű, rövid idő alatt lezúduló csapadékot akadálytalanul elvezetni, úgy egy iskola környezetének úthálózata sem minden esetben alkalmas arra, hogy a reggeli csúcsidőben egyszerre megjelenő nagyszámú gépjárművet megfelelően kezelje.
A torlódások mérséklésének egyik lehetséges eszköze megfelelő számú, rövid idejű megállásra alkalmas terület kialakítása az iskola közelében. Például néhány, az intézmény bejáratától lehetőleg 10-50 méteres távolságban elhelyezett megállóhely lehetőséget biztosíthat arra, hogy a szülő biztonságosan megálljon, segítse a gyermek kiszállását, majd rövid időn belül tovább hajtson.

A szülői célnak ugyanakkor nem annak kellene lennie, hogy a gépkocsival a lehető legközelebb jussanak az iskola főbejáratához. A tilosban történő megállás, a gyalogátkelőhely közvetlen környezetének elfoglalása vagy a járda akadályozása nemcsak szabálytalan lehet, hanem nagyban veszélyeztetheti a gyermekek közlekedését.

Különösen problémás, amikor egy jármű a gyalogátkelőhely közelében úgy áll meg, hogy akadályozza a gyalogosok és a gépjárművezetők kölcsönös észlelését. Egy parkoló vagy várakozó autó ugyanis kitakarhatja az úttestre lépő gyermeket.
A KRESZ a kijelölt gyalogosátkelőhely előtti 5 méter távolságon belül tiltja a megállást. A szabály egyik alapvető közlekedésbiztonsági célja a megfelelő beláthatóság biztosítása. A gyalogátkelőhelyhez közeledő járművezetőnek időben észlelnie kell az átkelni szándékozó gyalogost, a gyalogosnak pedig lehetőséget kell kapnia a közeledő járművek észrevételére.
A sebesség és a reakcióidő sem elhanyagolható. A veszélyes helyzetek megértéséhez érdemes a közlekedés fizikáját is figyelembe venni. Egy 36 km/h sebességgel haladó gépjármű másodpercenként 10 métert tesz meg. Ha ehhez hozzáadjuk a vezető reakció idejét, valamint a fékrendszer működéséhez szükséges időt, a veszély észlelésétől a tényleges lassulás megkezdéséig már jelentős távolság telhet el.

Intenzív fékezés mellett is több méterre van szükség ahhoz, hogy a jármű megálljon. Ha pedig a gyalogátkelőhely környezetét egy szabálytalanul megálló autó kitakarja, a veszély felismerése később következhet be. Ez különösen nagy kockázatot jelenthet egy gyermek esetében, aki a parkoló járművek takarásából váratlanul léphet az úttestre.

A probléma ugyanakkor nem oldható meg kizárólag ellenőrzéssel vagy bírságokkal. A közlekedési környezetet is úgy kell kialakítani, hogy a biztonságos és szabályos közlekedés legyen a legegyszerűbb választás.

Ennek egyik legfontosabb eleme a gyalogátkelőhelyek megfelelő kialakítása és környezetük szabadon tartása. Biztosítani kell a megfelelő beláthatóságot, a gyalogosfelületeket nem szabad gépjárművekkel akadályozni, indokolt esetben pedig sebességcsökkentő és egyéb forgalomcsillapító megoldások alkalmazása is szükséges lehet.
Az iskola környezetének biztonságosabbá tétele ráadásul nem feltétlenül igényel nagyszabású infrastrukturális beruházást. Sok esetben már a megállási rend átgondolása, a gyalogos- és gépjárműforgalom egyértelmű szétválasztása, a megfelelő jelzések, valamint a forgalom csillapítása is jelentős javulást eredményezhet.

Budapesten például a Sulizóna-program olyan iskolakörnyezetek kialakítását célozza, amelyek a reggeli és délutáni csúcsidőben biztonságosabbá teszik a közlekedést, ahol lehetséges, mérséklik az átmenő gépjárműforgalmat. Az iskolák környezetében alkalmazott korszerű gyalogosátkelőhelyek, például a megfelelően kialakított, fokozott láthatóságot biztosító vagy intelligens jelzőrendszerekkel kiegészített átkelőhelyek, szintén hozzájárulhatnak a közlekedésbiztonság javításához.

Az iskolák körüli reggeli torlódások kezelése ezért nem egyetlen szereplő feladata. Az önkormányzatoknak, az intézményvezetésnek, az iskola környezetében dolgozó szakembereknek és a szülői közösségnek egyaránt szerepe van abban, hogy biztonságosabb közlekedési környezet jöjjön létre.
Olyan rendszer kialakítására van szükség, amelyben a gyermekek biztonságos kiszállása, a gyalogosok szabad mozgása és a gépjárműforgalom folyamatos haladása egyszerre biztosítható.

Az iskola környéke nem versenypálya és nem is parkoló. Olyan közlekedési környezet, ahol a legvédtelenebb közlekedők, a gyermekek jelenléte miatt minden résztvevőnek fokozott felelőssége van.

Lőrinczi Lajos
egyetemi szakmérnök
közl. műszaki szakértő